

2023-11-29

Protokoll nr 5 2023

Vattendelegationen för Bottenhavets vattendistrikt

Onsdag 29 november 2023, kl. 09.00–15.30

Plats: Sessionssalen, Härnösand

Närvarande ledamöter	Ej närvarande ledamöter	Närvarande från Vattenmyndighetens kansli
Carin Jämtin, ordförande	Bengt Blomqvist	Joakim Kruse
Elisabet Andersson (Skype)		Lisa Dahlén
Mats Bergmark (Skype)		Fredrik Forsgren
Kent Eriksson (Skype)		Elin Stenros
Sverre Launy (Skype)		Maria Elfving
Annika Lundmark		Åsa Tjäder
Andreas Aronsson		Oscar Ohlsson (Skype)
Kent Eriksson (Skype)		Jorunn Falkenhaus
Ida Stafrin (Skype)		Johanna Wiklund
Anna Carlsson (Skype)		

<i>Nr</i>	<i>Ämne</i>	<i>Innehåll</i>
1.	Mötets öppnande	Ordförande Carin Jämtin hälsade välkommen och öppnade mötet. En kortare presentationsrunda följde då Johanna Wiklund är nyanställd på kansliet.
2.	Genomgång och fastställande av dagordningen	PBL-utredning inlagd under punkt 4, ”Aktuella frågor”. I övrigt godkändes utsänd dagordning.
3.	Föregående protokoll	Eftersom protokoll nr 4 2023, från delegationsmötet 25 oktober, inte hunnit godkännas än blev punkten uppskjuten.
4.	Aktuella frågor (I)	Joakim Kruse föredrog om nedanstående punkter, se även Presentation 1 – Aktuella frågor . <u>Lägesrapport för EU-rapporteringen</u> Svenska rapporteringssystemet matchar inte med EU på alla punkter; datatekniska krav innebär att inskickning av data kräver mycket tid och resurser. Det ska förhoppningsvis vara löst före årsskiftet. Kommissionens granskning gäller för

närvarande bara pdf-versionerna av åtgärdsprogram och förvaltningsplan. Fortfarande är det bara en minoritet av länderna som klarat tekniska rapporteringen.

Nya rekryteringar till kansliet

Johanna Wiklund, som tidigare bland annat utfört fältarbete på Länsstyrelsen Västernorrland, har nyligen börjat på vattenmyndigheten. Det är dessutom klart att Kerstin Wörler, nu handläggare på länsstyrelsens enhet miljöanalys och viltförvaltning ansluter till kansliet i början av 2024. Det har funnits planer på ytterligare rekryteringar till kansliet men budgeten sätter för närvarande stopp för det.

Arbetsbelastningen för vattenmyndigheterna gemensamt riskerar bli hög under 2024, framför allt om det blir många prövningsärenden där miljö kvalitetsnormerna ifrågasätts. Resursfrågan har lyfts till regeringskansliet.

Huvudsakliga arbetsinsatser år 2024

Stora nedslag för nästa år, nationellt:

- Riktlinjer för kartläggning och analys
- Full koll på våra vatten (övervakning) – hör ihop med ovanstående punkt. Delegationen beslutar om övervakningsprogram i december.
- Genomförande av nya dricksvattendirektivet
- Åtgärdsanalys, riktlinjer för beredningssekretariaten
- Nationella prövningsplanen för vattenkraft (NAP), 22:13-ärenden prioriteras, resten blir förskjutet.
- Återrapporering klar feb-mars, ska bearbeta och återkoppla.
- Interrimsrapportering – redan halvvägs i cykeln, ska rapportera till EU hur det går med åtgärderna i åtgärdsprogrammet. Dragning för delegationen efter sommaren.
- Principer och rutiner för dokumentation. Många underlag finns utspridda på länen, vi behöver ha bättre koll på vilka bedömningar länen gör. Bra struktur skulle underlätta men det är en stor uppgift att sortera allt.

Distriktet:

- Samråd AP/ÖVF – obligatoriska moment. Beslut i delegationen i oktober 2024 med en förberedande föredragning i juni.
- Återkoppling återrapporering till länsstyrelserna och kommunerna – en samverkansaktivitet.

- Fortsatt samverkan med fokus på åtgärdsprogrammets genomförande och tillämpning av MKN. Jämtland ett prioriterat län för 2024.
- Samrådstart för reviderade miljö kvalitetsnormer för nedre Dalälven under hösten, delegationsbeslut antingen i juni eller i augusti.
- Prövningar Ljungan, översyn normer, samverkan mellan Västernorrland och Jämtland.
- Life IP-projekt: Rich Waters avslutas 2024 samtidigt som Grip on Life går in i slutfasen.

Information om beslutsgången för att fastställa riktlinjer

Riktlinjer till länsstyrelserna för expertbedömning (97 procent av alla klassningar) blir en punkt på delegationsmötet i mars 2024. Det finns skillnader mellan länsstyrelserna i arbetsätt, underlag med mera och nu ska det tas fram nationella ramar för att hitta en balans – det får inte heller bli för uppstyrt utan behöver finnas utrymme för att använda lokal och regional kunskap.

Workshop med HaV om åtgärdsplaner och tidsfrister efter 2027

Vattenvårdsdirektörerna hade ett möte med enhetschefer på Havs- och vattenmyndigheten 17 november om gemensamt arbete. Ett bra möte som visade på stor samsyn. Vi inväntar nu EU:s granskning av förvaltningsplan och åtgärdsprogram men har bara fem dagar på oss att gå igenom den när den kommer. Delegationen ska få ta del av granskningen, antingen direkt eller efter VM5:s svar.

PBL-utredningen

Lisa Dahlén informerade om ”En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande” (SOU 2023:72) som överlämnades till regeringen 21 november och består av närmare tusen sidor. Utredningen har sett över vattenfrågorna inom plan- och bygglagen för att förenkla och effektivisera vattenhanteringsprocesserna. Uppdraget har inkluderat tre huvudområden: miljö kvalitetsnormer för vatten, dagvattenhantering och dricksvattenförsörjning. Utredningen skulle vara klar i juni 2023 men många komplexa frågor ledde till förlängning av uppdraget till november. Det finns ett starkt politiskt tryck att underlätta för kommuner som vill expandera. Vi förväntar oss en remiss till länsstyrelserna. Utredningen kommer att gå igenom djupare på nästa delegationsmöte.

5.	<p>Uppföljningspunkt från föregående möte (I)</p>	<p>Joakim Kruse informerade om HaV:s förslag till nya bedömningsgrunder för försurning som även diskuterade under delegationsmötet 25 oktober 2024. Se Presentation 1 – Aktuella frågor, blad 14. Förslaget, framtaget av SLU, har fått mycket kritik i remissrunda, det har inte förankrats internt på HaV och är inte synkroniserat med länens kalkningsverksamhet. Beskedet är nu att det inte kommer nya bedömningsgrunder utan metoderna utgår från förra förvaltningscykeln.</p>
6.	<p>EU-kommissionens granskningar av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - medlemsstaternas åtgärdsprogram och förvaltningsplaner - medlemsstaternas tillämpning av mindre stränga krav (MSK) (I) 	<p>Lisa Dahlén och Joakim Kruse föredrog kring följande ämnen:</p> <p><u>Information om EU-kommissionens granskning av åtgärdsprogram och förvaltningsplaner</u></p> <p>Granskningen väntas bli klar under december, delegationen kommer att delges rapporten.</p> <p><u>Genomgång av den granskande konsultrapporten rörande medlemsstaternas tillämpning av mindre stränga krav samt vad vi har svarat</u></p> <p>Se Presentation 2 – EU konsultrapport om tillämpning av MSK. Vi har läst utkast till konsultrapport som kommissionen beställt och sett om de uppfattat Sveriges tillämpning på rätt sätt. Rapporten består av fyra delar och vattenmyndigheterna ser fram emot den färdiga versionen då vi kan värdera slutsatser. Rapporten har fokus på bedömning av orimliga kostnader som skäl för mindre strängt krav. En synpunkt på utkastet är att författarna har uppfattat nuvarande förvaltningsplan som att vattenmyndigheterna redan tillämpar orimliga kostnader för nuvarande normer men det stämmer inte: vi planerar dock att göra det. Fram tills nu har det varit svårt att värdera nyttor men EKA-gruppen håller på att ta fram en metodik.</p>
7.	<p>NAP, nulägesbild och plan framåt (I)</p>	<p>Joakim Kruse och Åsa Tjäder föredrog om senaste nytt kring arbetet med nationella planen för omprövning av vattenkraft, se Presentation 3 – NAP-frågor</p> <p>Sedan förra delegationsmötet har det hänt en del inom NAP men det är inte mycket som är helt klart än.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regeringen har ännu inte återkopplat kring uppdraget till Svenska kraftnät (SVK), Energimyndigheten (STEM) och Havs- och vattenmyndigheten (HaV) att kartlägga konsekvenserna på elsystemet av NAP. Det pågår

		<p>beredning på Regeringskansliet av en mängd frågor kopplat till detta.</p> <ul style="list-style-type: none">• VM5 har förtydligat för HaV, STEM och SVK varför det är komplicerat att ta in underlag till normsättning i samband med samverkan, det blir parallella processer.• STEM vill bara delta när det gäller vattenkraftverk i klass 1 och inte små verksamheter. Det går då inte ha en generell process i alla prövningsgrupper.• 1 december kommer NAP-myndigheterna redovisa en utredning av arbetet hittills. Förhoppningsvis klargörs många frågor där, som när STEM vill vara inblandade i normsättningen. Vi måste veta när vi ska ha nära dialog med SVK och STEM och när vi får klara oss utan deras underlag. Annars har det varit bra samarbete, rakt och tydligt. Ett fysiskt möte är inplanerat i januari 2024.• Sten Tolgfors, landshövding i Västra Götaland har skrivit till regeringen om att pausa NAP-prövningen i Gullspångsälven. Regeringskansliet svarade 28 november att beredning pågår.• Kring årsskiftet väntas besked om det blir förlängd NAP-paus eller inte. VM5 har diskuterat olika scenarier för att slimma processen.• VM Västerhavets vattendelegation beslutade om reviderade miljö kvalitetsnormer för Nedre Gullspångsälven den 28 november. Det har varit svårt ta större hänsyn till vattenkraftens förmågor då det handlar om krav för Natura 2000.• Även VM Bottenviken har haft delegationsmöte med 22:13-ärende kring Rickleån. Finns flera komplexa frågor, rör både vattenförekomstindelning, bedömning av vattenkraftens förmågor i systemet och konsekvenser för bedömning av MKN av att verksamhetsutövaren vill riva ut kraftverk av ekonomiska skäl.• SVK och STEM kommer hjälpa oss med beräkningar, en ny metod ska vara klar i slutet av 2024.• Vi ska ta upp med SMHI om de kan ta fram en bättre hydrologisk modell.• En till utmaning: utrivning av dammar kan sprida förorenade sediment, till exempel i Ljungan där Statkraft vill riva dammar. När flödet ökar kan sediment röra på sig och grundvattnet påverkas. Men NAP hanterar bara fysisk påverkan i samverkansprocesserna och dessutom finns försämringsförbudet. Även till synes enkla ärenden kan lätt bli komplexa.
--	--	---

		<p><u>Information om länsstyrelsernas regeringsuppdrag rörande NAP-processen, där vattenmyndigheterna har ett särskilt riktat deluppdrag att redovisa hur vi hanterat information som inkommit under NAP-samverkan.</u></p> <p>En utvärdering av NAP-samverkan, i synnerhet vilka underlag som kan leda till ändringar av norm och status, är på gång. Vi kommer att skicka ut en enkät till länsstyrelserna i december där de svarar hur processen funkat och hur man hanterat inkomna underlag/synpunkter. Resultaten ska redovisas till Regeringen senast i mars 2024.</p>
9.	Dom från mark- och miljööverdomstolen, Rang-Sells (I)	<p>Elin Stenros gick igenom en dom från Mark- och miljööverdomstolen och vilka slutsatser som kan dras av den, se Presentation 4 – Ragn-Sells.</p> <p>Kommentar från Joakim Kruse: Mark- och miljööverdomstolen utgick från de underlag som redovisas i VISS (kviksilver) medan länsstyrelsen hänvisade till mätningar och underlag som inte fanns redovisade i VISS. Oklart varför domstolen inte använt den kunskapen.</p>
10.	Regeringsuppdraget till vattenmyndigheterna rörande utveckling av styrmedel för minskad övergödning (I)	<p>Alexander Hellquist, projektledare i Norra Östersjöns vattendistrikt, föredrog om regeringsuppdraget att utreda förutsättningar för kompensationsåtgärder mot övergödning, se Presentation 5 - kompensationsåtgärder övergödning</p> <p>En delredovisning som lämnades in i september pekar på att det finns litet utrymme för kompensationsåtgärder och att de ska ses som en sista utväg. Men man föreslår preliminärt att möjlighet till undantag från tvådelad prövning ska utredas för att därmed kunna underlätta för kompensationsåtgärder. Tvådelad prövning innebär att en verksamhet prövas först utan att kompensationsåtgärders effekt vägs in.</p>
12.	Övriga regeringsuppdrag som berör vattenmyndigheterna (I)	<p>Joakim Kruse gick igenom HaV:s regeringsuppdrag om översyn av förutsättningar för normsättning av ytvatten, M2022/01804, som bland annat berör SVK, STEM, VM5 och länsstyrelserna.</p> <p>HaV fick regeringsuppdraget för ett år sedan. Formellt är det inte kopplat till NAP-pausen utan handlar bland annat om att färdigställa pågående föreskrifter och vägledningar kring hur man bedömer KMV, ekologisk potential och orimliga kostnader. HaV har fokuserat på två områden, dels egna analyser av vattenmyndigheternas normsättning med GIS-körningar, dels undersökt hur vi sett på behov av bättre underlag och andra föreskrifter när det gäller påverkan från jordbruk och vattenkraft. De har sammanställt och dragit</p>

		<p>slutsatser som vi har kommenterat kring. Den 1 december 2023 ska HaV presentera en rapport. Vi har inte fått se något utkast men väl deras analyser kring KMV-förklarande. Där har HaV dragit slutsatsen att det finns vattenförekomster som borde ha utrett som kraftigt modifierade, och det gäller både jordbruk och vattenkraft. Men det finns sju steg i bedömning av KMV och HaV har bara tittat på första steget.</p> <p>Vi hade ett bra möte 17 november med enhetschefer från HaV. En slutsats är att vi måste bli tydligare med dokumentation, det kan vara så att HaV tror att det finns mer underlag som vi inte har redovisat.</p>
13.	Kommande möten (I)	<p>Följande mötesplan för 2024 fastställdes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onsdag den 13 mars kl. 9.30-15.30 i Härnösand. - Onsdag den 12 juni kl. 9.30-15.30 i Härnösand. - Måndag-tisdag 14-15 oktober nationellt vattendelegationsmöte i Västerås. - Onsdag den 11 december kl. 9.30-15.30 i Härnösand. <p>Dessa mötesdatum är nu beslutade, eventuellt kan det bli ett extra möte i augusti om nedre Dalälven, i så fall digitalt.</p>
14.	Mötet avslutas	<p>Ordförande Carin Jämtin tackade alla för deltagande och avslutade mötet.</p>

Carin Jämtin
Ordförande

Fredrik Forsgren
Sekreterare